

Ιατρική Συμπεριφορά προς τους φοιτητές, τους συναδέλφους, τους ασθενείς και την κοινωνία γενικότερα

Ομότιμος καθηγητής Φίλιππος Γραμματικός

Ερμού 51, 54623, Τηλ:+30 2310 229133, E-mail: fgr_nucl@otenet.gr

Hell J Nucl Med 2011; 14(3): 329-330

Δημοσιεύτηκε στο διαδίκτυο: 10 Νοεμβρίου 2011

Δυστυχώς σήμερα, ουδείς ασχολείται με την ιατρική συμπεριφορά και τις σχέσεις μας προς τους άλλους, δηλαδή με την Ιατρική Δεοντολογία, διότι θεωρούμε το θέμα αυτό άχρηστο ή ασήμαντο ή άτοπο. Σήμερα επικρατεί το πιο βασικό ένστικτο της αυτοσυντήρησης «Primum vivere», «Προέχει να ζήσουμε». Αλλά σας ερωτώ: η ζωή χωρίς ευτυχία, χωρίς χαρά, τι αξίζει; Όταν στη σύνομη ζωή μας δε γελάμε, δε δημιουργούμε, δεν εργαζόμαστε σωστά, δεν έχουμε το σεβασμό των φοιτητών μας, δεν έχουμε την εκτίμηση των συναδέλφων μας ιατρών και συνεργατών, τότε ούτε η κοινωνία μας σέβεται, ούτε μας υπολογίζουν οι φίλοι μας ή οι ανώτεροί μας.

Ως προς τους φοιτητές, κάποτε έγραψε ο αείμνηστος καθηγητής Ανδρέας Γρανίτσας στο περιοδικό «Υγεία» (1991 Οκτώβριος: σελ. 7-9), ότι οι φοιτητές κατηγόρησαν κάποιους καθηγητές και περιέγραψαν τα βιβλία τους ως αναποτελεσματικά. Ο ίδιος τότε άνοιξε κάποια συζήτηση με τους φοιτητές αυτούς, που κατέληξε σε σωστά και λογικά συμπεράσματα που δυστυχώς όμως δεν εφαρμόστηκαν. Ένα σχετικό παράδειγμα είναι το εξής: Κάποιος καθηγητής που δίδασκε τους φοιτητές με ενδιαφέρον, προκαλούσε ερωτήσεις, είχε διάθεση συνεργασίας και καθοδήγησης των φοιτητών, διέθετε ένα μεγάλο ακροατήριο από 413 φοιτητές στο μάθημά του. Όταν ο καθηγητής αυτός μετέβη στο εξωτερικό για ένα χρόνο, οι φοιτητές που παρακολουθούσαν το μάθημα αυτό μειώθηκαν σε 13 μόνο.

Ο καθηγητής Γρανίτσας αναφέρει ότι τα σφάλματα των καθηγητών της εποχής του ήταν ότι επέβαλαν την αγορά των συγγραμμάτων τους και ότι δέχονταν να περνούν φοιτητές στις εξετάσεις «με μέσα». Από την πλευρά των φοιτητών αναφέρει ως σφάλματα ότι αντιγράφουν για να περάσουν στις εξετάσεις, δεν παρακολουθούν τα μαθήματα και δε διαβάζουν.

Το συμπέρασμα είναι ότι μάλλον φταίμε και εμείς που οι φοιτητές δε μας σέβονται, δε μας αγαπούν, δε μας ακούνε. Οι πρωτοετείς φοιτητές εισέρχονται σαν αγνοί μαθητές, με διάθεση σεβασμού του ιερού χώρου του Ναού της Επιστήμης και περιμένουν από εμάς καθοδήγηση.

Ως προς τους ιατρούς, έχουμε τελείως ίσως χάσει αυτό που λέγεται συναδελφικότητα. Ο κύριος σκοπός μας ως ιατροί είναι σήμερα να κερδίσουμε χρήματα ή να βολετούμε σε μια θέση ή ακόμα να προσκολληθούμε σε ένα κόμμα και να γίνουμε πολιτικοί παράγοντες ή να κάνουμε έναν πλούσιο γάμο. Μάλιστα σε εκτός Ελλάδος πανεπι-

στήμια αναφέρεται ότι δε χρειαζόμαστε πια τον όρκο του Ιπποκράτη που βέβαια πρεσβεύει το σεβασμό και προς τους συναδέλφους μας. Επιστημονικές εταιρείες που άλλοτε λειτουργούσαν σε υψηλό επιστημονικό επίπεδο γνώσης και ήταν τιμή μας να ανήκουμε ή να παρουσιάζουμε τις έρευνες μας σε αυτές, σήμερα διοργανώνουν ελάχιστα επιστημονικά συνέδρια και αυτά έχουν παράλληλο σκοπό το απαραίτητο οικονομικό όφελος. Τα ιατρικά περιοδικά φθίνουν από έλλειψη σοβαρών επιστημονικών εργασιών αλλά και (αυτό είναι το χειρότερο) οι διευθυντές έκδοσης συμπεριφέρονται με εμπάθεια προς τους συγγραφείς που δε συμπαθούν. Και πάλι προκύπτει το ερώτημα: Αφού έτσι μας αρέσει, γιατί να τα αλλάξουμε; Δε θέλουμε να μας σέβεται κανείς. Έτσι όμως θα είμαστε ανυπόληπτοι ιατροί από τους συναδέλφους μας και αυτή η ανυποληψία θα περάσει και στους αρρώστους μας έμμεσα.

Αναφέρεται ότι κριτής επέλεξε ως πρώτο για διορισμό, νεαρό ειδικευόμενο αλλά όταν ο πραγματικά πρώτος σε προσόντα υπέβαλλε ένσταση, αναγκάστηκε ο κριτής να παραδεχθεί ότι ο δικός του πρώτος έπρεπε να είναι τελευταίος. Αυτό θα συνοδεύει τον κριτή σε όλη του τη ζωή. Άλλος κριτής καθυστέρησε μήνες και μετά ενέκρινε άλλον αντί άλλου καταπατώντας έτσι κάθε νομικό και ηθικό πρόσχημα. Γιατί όμως, επαναλαμβάνω, να φερόμαστε παράνομα, παράλογα, αντιδεοντολογικά, αυτοκαταστροφικά και αυτό να είναι σε βάρος μας; Μας αρέσει να βλάπτουμε τον εαυτό μας;

Χρειάζεται σεβασμός στους συναδέλφους ιατρούς σαν να είμαστε αδέρφια μέσα σε μια οικογένεια. Ο ιατρός, ό,τι κι αν κάνει θα βγάλει χρήματα για να ζήσει αλλά δε θα ευτυχίσει μόνο με τα χρήματα, θα ευτυχίσει αν έχει ακέραια προσωπικότητα και αν είναι αγαπητός και σωστός προς όλους. Αν φέρεται χωρίς κακία για κανένα αλλά με αγάπη και σεβασμό και προσφορά προς όλους. Η καλοσύνη μας ανταμείβει, η κακία προς τους άλλους, επιστρέφει πάλι σε μας και μας κάνει δυστυχισμένους. Αυτά πρέσβευε και ο Ιπποκράτης και αυτά ισχύουν και σήμερα.

Επίσης οι ειδικευόμενοι ιατροί παρακαλούν, σκύβουν το κεφάλι, γίνονται φερέφωνα και δηλώνουν πίστη και υπακοή σε πολιτικά Κόμματα μόνο και μόνο για να πετύχουν το διορισμό τους σε κάποια θέση. Όμως με την απαράδεκτη αυτή συμπεριφορά α) δείχνουμε ότι δεν έχουμε προσωπικότητα, δηλαδή χάνουμε τον εαυτό μας, γινόμαστε ένα άχρηστο πλάσμα στην κοινωνία, που όλοι αποστρέφονται σαν

απόβλητο, παρόλο που δεν το ομολογούμε δημόσια και β) διότι, το σπουδαιότερο, οι άνομοι και παράνομοι και χωρίς προσωπικότητα συνάδελφοι δε θα είναι ποτέ ευτυχισμένοι. Οι φίλοι τους, οι συνάδελφοί τους, το Κόμμα το οποίο υπηρετούν, οι συνάδελφοι που αδικήθηκαν, η ευρύτερη κοινωνία θα τους κατηγορεί, θα τους αποφεύγει, θα τους περιφρονεί. Τι αξία έχει η ζωή αν δεν μπορούμε να ευτυχίσουμε, να τη χαρούμε, να ζήσουμε όπως λέμε ευτυχισμένοι;

Ως προς τη συμπεριφορά προς τον άρρωστο, ως ιατροί εκτός των ως άνω που εν γένει ισχύουν και εδώ, από τους αρρώστους μας μπορούμε να λάβουμε, αν τους φερθούμε καλά, σημαντικά ωφελήματα, τα εξής: α) αποκτούμε μια συνεργασία ειλικρινή προς τον άρρωστο και αυτό μας βοηθάει να του αποσπάσουμε πληροφορίες απαραίτητες για να θέσουμε τη σωστή διάγνωση και β) ουδέποτε θα μας κατηγορήσει ο άρρωστος ακόμα και αν χωρίς να το θέλουμε κάνουμε κάποιο λάθος στη διάγνωση μας. Έτσι λαμβάνουμε ευτυχία και ιατρικό ηθικό όφελος από τη σωστή συμπεριφορά μας προς τον άρρωστο αλλά και γενικότερα.

Από όλα τα παραπάνω φαίνεται σαφώς ότι αν θέλουμε να είμαστε σωστοί **κοινωνικοί παράγοντες** και να ωφελήσουμε τον εαυτό μας, θα πρέπει να δείχνουμε σωστή συμπεριφορά προς όλους σαν ιατροί και όχι να φερόμαστε σαν πολιτικοί ή επιχειρηματίες, αφού όπως λέει ο αρχαίος τραγικός συγγραφέας Αγάθων: «Ο ηγέτης...ου πάντοτε άρχει».

Αναφέρουμε τέλος μερικά ενδιαφέροντα γεγονότα ως προς τη δεοντολογία ή την ιατρική συμπεριφορά: α) Η λέξη «δεοντολογία» που είναι βέβαια ελληνική, σχηματίστηκε και προτάθηκε από τον Άγγλο δικαστή και φιλόσοφο Jeremy Bentham (1748-1832) (Nucl Med Commun, Editorial, 1983; 4: 321-2), ο οποίος ανέπτυξε το λεγόμενο «ηθικό ωφέλιμο», δηλαδή ότι η ευσυνειδησία και η σωστή συμπεριφορά είναι πηγές ηδονής για τον άνθρωπο και πηγές ευτυχίας για αυτόν και το περιβάλλον του. β) Τόσο ο κώδικας του Χαμουραμπί πριν 4000 χρόνια όσο και άλλοι αρχαίοι κώδικες όπως των Ινδών του Ayr Veda και των Αιγυπτίων αλλά και η διδασκαλία

του Αριστοτέλη, που ήταν γιος ιατρού, ανέφεραν περί της ιατρικής δεοντολογίας. γ) Μετά τις απόψεις του Bentham δημιουργήθηκαν όμιλοι νέων που πίστευαν τις απόψεις αυτές και τις διέδωσαν. δ) Το 1803 στις ΗΠΑ εκδόθηκε σχετικό βιβλίο, το Medical Ethics του Thomas Percival και από τότε άρχισε να καθιερώνεται ο όρκος του Ιπποκράτη στα πανεπιστήμια.

Σήμερα είναι σαφές ότι όλα τα παραπάνω ισχύουν και ωφελούν. Όποιος θέλει να είναι ευτυχής και να έχει προσωπικότητα, ας τα ακολουθήσει. Η ευτυχία είναι εσωτερική υπόθεση.

Medical behavior (deontology) towards our students, our colleagues, our patients and the society

Philip C. Grammaticos, MD PhD

Hermou 51 Street, PC 546 23, Thessaloniki, Macedonia, Greece. E-mail: fgr_nucl@otenet.gr

In this paper we try to describe the importance of a dignified behavior of the physician to his students, colleagues, patients and the society. We come to the conclusion that even if the other party is not showing the best of behavior, the physician has not only the responsibility and the duty but it is very much for his own interest to show a dignified and useful behavior to others. This is the main route for having a good reputation which will help him better exercise his medical duties and offer him personal happiness. Jeremy Bentham, an English judge and philosopher formed the Greek word deontology to mean correct behavior stating that this behavior is morally useful and a source of pleasure. The codes of Hammurabi, of the Indian Ayr Veda, of the Egyptians, the teaching of Aristotle, Hippocrates and others also describe medical deontology.

